

ЕКОНОМІКО – МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ І МОДЕЛІ

УДК 33.05: 792.06: 51-7

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО РЕПЕРТУАРНОГО ТЕАТРУ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.230419.217.487

Серіков А. В., к.ф.м.н.,
Коваль І. М.,

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Статтю присвячено побудові «концептуального каркасу» моделі сучасного українського репертуарного театру, як соціально-економічної системи, що базується на відомих результатах соціології, біології, теорії систем і математики. При цьому враховано, що театр, з одного боку, є публічною соціально-культурною установою, що покликана виховувати, розвивати, спілкуватися і рухатися до нового рівня розвитку людини. З іншого боку, театр також виступає як легітимно визнаний суб'єкт господарювання, що діє як інфраструктуро утворюючий компонент, створює робочі місця, сплачує податки, підтримує ресторан-готель-туристичний та інші види бізнесу, які надають різні супутні послуги, та таке інше. Оскільки сучасний український репертуарний театр, як суб'єкт, що зайнятий господарською діяльністю, уявляє з себе динамічну систему, в статті дано його математичний опис у вигляді системи нелінійних диференційних рівнянь першого порядку. В якості домінуючих факторів-невідомих в цих рівняннях містяться економічна, організаційна, ментальна та соціетальна складова внутрішнього середовища театру. Всі перелічені складові взаємодіють із відповідними інституціями у зовнішньому середовищі театру. Формалізований опис містить у собі параметр управління під назвою «інноваторство», який відображає комплекс особових характеристик керівництва театру та його оточення. Аналіз поведінки соціально-економічної моделі театру суттєво спрощується при припущенні, що серед факторів-невідомих найбільш чутливими у інтегральних результатах діяльності театру є економічна та організаційна складові. За таких умов достатньо залишити лише два відповідні диференційні рівняння. Це дозволяє достатньо строго довести, що саме організаційна культура, трудовий менталітет, в якому повинне бути місце такій людській якості як підприємливість, або здатність до інноваційності, є всеохоплюючим, домінуючим фактором росту та розвитку театру.

Ключові слова: сучасний український репертуарний театр; організаційна культура; підприємливість; нелінійні диференційні рівняння; біфуркаційна діаграма

UDC 33.05: 792.06: 51-7

**ECONOMIC AND MATHEMATICAL RESEARCH OF MODERN
REPERTORY THEATER AS SOCIO-ECONOMIC SYSTEM**

DOI 10.30838/ P.ES.2224.230419.217.487

**Sierikov A., PhD in Physics and Mathematics,
Koval I.***Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture*

The article is devoted to the construction of a ‘conceptual frame’ for a model of the modern Ukrainian repertory theater as a socio-economic system, based on well-known results of sociology, biology, systems theory, and mathematics. It has been taken into account that the theater, on the one hand, is a public socio-cultural institution intended to educate, cultivate, communicate, and move people forward to a new level of development. On the other hand, the theater also functions as a legitimately recognized business entity, acting as an infrastructure component – creating jobs, paying taxes, supporting restaurant-hotel-tourist and other businesses that provide various related services, and so on. Since the contemporary Ukrainian repertory theater, being an entity engaged in economic activity, represents a dynamic system, the article provides its mathematical description as a system of nonlinear differential equations of the first order. In these equations, the dominant factors-unknown variables are the economic, organizational, mental, and societal components of the theater’s internal environment. All of these components interact with the relevant institutions in the theater’s external environment. The formalized description includes a management parameter called ‘innovativeness’, which reflects a complex of personal characteristics of the theater management and their circle of assistants. Analysis of the behavior of the socio-economic model of the theater is simplified considerably under the assumption that among the factors-unknown variables, the economic and organizational components are most sensitive for the integral results of the theater activity. In these conditions, it is sufficient to leave only two relevant equations. This allows us to prove quite rigorously that it is organizational culture and labor mentality in which there should be room for such a human quality as entrepreneurship or ability to innovate that are a comprehensive, dominant factor in the growth and development of the theater.

Keywords: modern Ukrainian repertory theater; organizational culture; entrepreneurship; nonlinear differential equations; bifurcation diagram

Актуальність проблеми. Театр, як специфічне культурне явище [1], присутній в житті майже кожної людини, а як соціокультурний інститут, що несе в собі колективний образ світу або культуру, – в життєдіяльності кожного суспільства [2]. На фоні активізації культури в життєдіяльності соціуму [3] театр, як суспільний інститут, який спрямований на виховання, розвиток, соціалізацію, рух на новий рівень сприяння і усвідомлення усіх тих, хто до нього дотикається, виконує вкрай важливі соціальні та культурні функції. До них можна віднести функції [4]: (1)

розваги, (2) гносеологічну або пізнавальну, (3) регулятивну (відносно поведінки людей), (4) формування суспільної свідомості, (5) формування естетичного смаку, (6) ігрову, (7) компенсаторну, що дозволяє людині знайти душевну рівновагу в собі, (8) знакову або семіотичну, яка дозволяє навчитися зрозуміти усі тонкощі сценічної мови, (9) комунікативну, (10) стратифікації, (11) соціалізації, (12) аксіологічну або оцінну (надає відповідь, наприклад, на сократовське запитання: «Що є благо?»). І насамкінець, необхідно додати наступні економічні функції, а саме [5, С. 12-15]: (1) створення робочих місць, (2) сплачення податків, (3) підтримки ресторанно-готельно-туристичного і інших видів бізнесу, що надають різноманітні попутні послуги, (4) виступати в якості центра інфраструктурної кластеризації, та таке інше. Все перелічене відбувається на постійній основі з використанням різноманітних нормативних баз. Таким чином, театр є господарюючим суб'єктом, що сумлінно виконує певні соціально-економічні функції. Тому театр можна ідентифікувати в якості соціально-економічної системи. За означених умов вкрай актуальним стає питання про достатньо повне виявлення факторів-детермінант в її життєдіяльності з метою подальшого використання на користь останньої. З цією метою раціонально скористатися можливостями економіко-математичного моделювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Публікації з питань моделювання з метою виявлення факторів-детермінант в діяльності сучасного українського репертуарного театру як соціально-економічної системи авторам невідомі. Але в контексті зазначеної проблеми заслуговує на увагу стаття [5], яку присвячено аналізу сучасного стану театральних справ в культурно розвинених країнах. В роботі наголошується, що старі організаційно-економічні моделі устрою репертуарних театрів потребують суттєвої переробки.

З огляду на доступну інформацію можна стверджувати, що проблеми економіко-математичного моделювання процесів життєдіяльності сучасних українських репертуарних театрів ще чекають свого часу та дослідників.

Метою даної статті є попередній пошук шляхів для повноцінного обґрунтування економіко-математичного дослідження сучасного репертуарного театру як соціально-економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наявність ознак

життєдіяльності (активність та інформативність) дозволяє будувати модель театру у вигляді динамічної, функціональної системи. Поділяючи погляди П.К. Анохіна – одного з авторів загальної теорії функціональних систем – , під системою будемо розуміти тільки такий комплекс вибірково залучених компонентів, у яких взаємодія і взаємини приймають характер взаємодії компонентів на отримання сфокусованого корисного результату [6, С. 35], в якості якого може бути певна дія або функція. Конкретною ознакою (та механізмом) взаємодії компонентів є звільнення їх від надмірних ступенів свободи, не потрібних для отримання даного конкретного результату, і, навпаки, збереження всіх тих ступенів свободи, які сприяють отриманню результату. Системоутворюючим чинником, що упорядковує множину компонентів (або елементів) системи та зв'язки між ними, є результат (ціль або властивість), який система повинна забезпечити. Таке визначення системи віддзеркалює погляд спостерігача, розташованого на межі «система / оточуюче середовище». Певно з таких позицій розглядав соціальні системи Толкотт Парсонс – американський соціолог-теоретик, один з найяскравіших представників структурно-функціонального напрямку у соціології [7, С.89-115].

Театр, безперечно, може бути віднесено до групи соціально-економічних систем, тому для його моделювання можна використати всі надбання Т. Парсонса, здобуті ним при розробці теорії систем соціальної дії [7]. Зміст дії утворюють структури і процеси, за допомогою яких люди формують та реалізують у конкретних ситуаціях осмислені наміри. Система соціальних дій аналізується Т. Парсонсом в термінах функціональних характеристик утворюючих її чотирьох підсистем, а саме [7, С. 97]: (1) підтримки зразка – для підтримки інституційних культурних зразків; (2) політичної - для забезпечення досягнення цілей; (3) економічної – для забезпечення адаптації у внутрішньому та зовнішньому середовищах; (4) соціетальної – охоплює всі вищезазвані підсистеми – для забезпечення внутрішньої узгодженої інтегрованості або солідарності.

З урахуванням уявлень Т. Парсонса можна дійти до моделі театру, яку зображено на рис. 1.

Вказані підсистеми театру забезпечують такі функції:

1) економічну – формування ресурсно-технологічних можливостей

театру, без чого неможлива адаптація до середовища життєдіяльності; сюди, безперечно, необхідно віднести безпосередньо виробництво, маркетинг, постачально-збутову та фінансову діяльність, і таке інше;

2) організаційну - розподіляє різні види діяльності між підсистемами театру та координує цю діяльність, тобто створює організаційну структуру театру з додержанням всіх існуючих норм законодавства, що регламентують і структуру, і внутрішні та зовнішні стосунки (які є невід'ємною складовою організаційної культури) у театрі, задля досягнення його цілей; тут доречно скорегувати цю функцію діями з формування та підтримки трудового менталітету, який можна визначати «... як спосіб прийняття світу працівниками організації та їх трудової поведінки, який, по-перше має за основу ціннісні орієнтації їх трудової діяльності, а також соціально-психологічні характеристики, по-друге – проявляється у ставленні персоналу до праці, колег, керівника» [8, С.91];

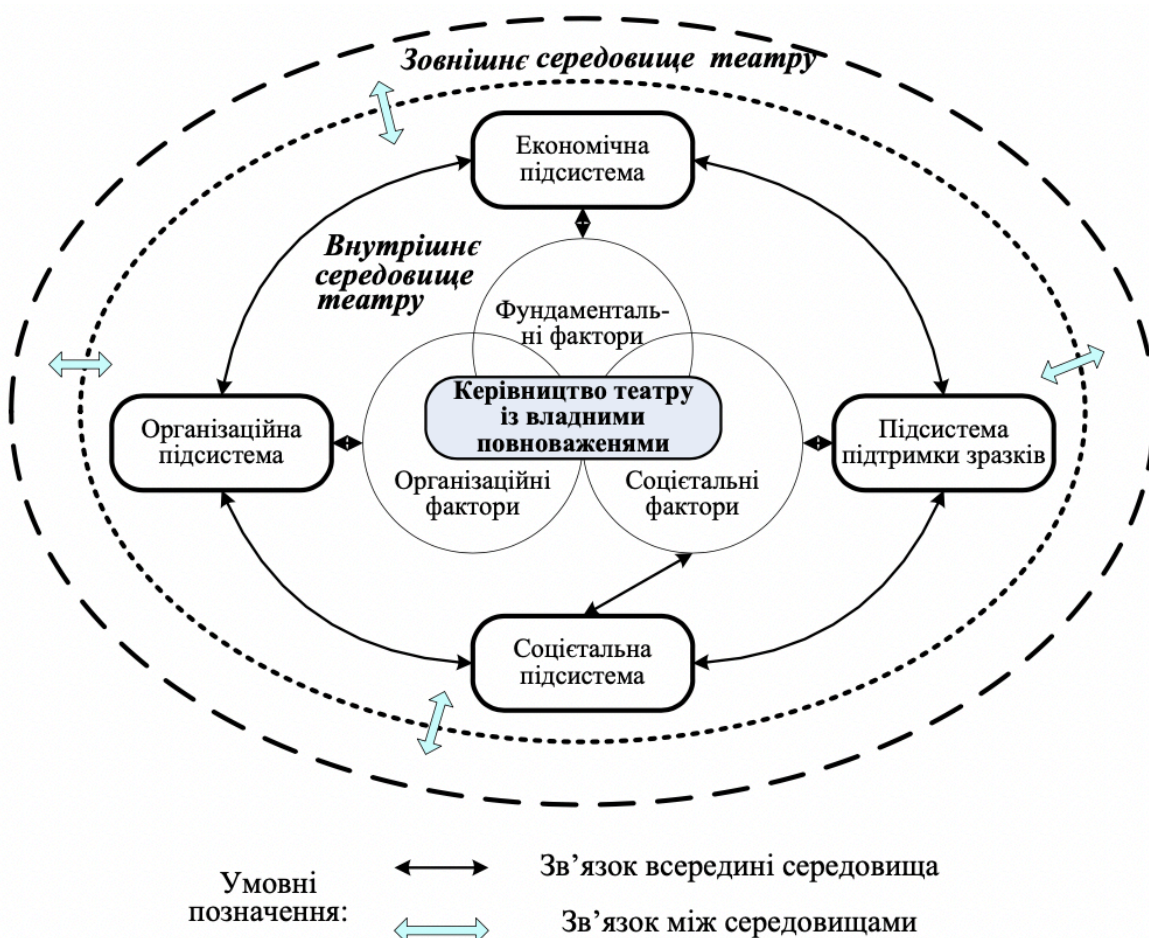

Рис. 1 Модель театру, як соціально-економічної системи за Т. Парсонсом
Джерело: авторська розробка

3) «соціетальну» – у вигляді єдиного колективу («ядра») для підпорядкування прийнятому у театрі нормативному порядку та забезпечення внутрішньої єдності;

4) підтримки зразків інноваторського (підприємницького) та етичного поведіння керівництва – для збереження та збагачення системи ціннісних уявлень про необхідні характеристики підприємницької діяльності та особові характеристики керівника, для активізації трудової поведінки підлеглих; відповідає за легітимізацію нормативного порядку та збереження стану єдності.

Всі ці підсистеми взаємодіють з відповідними інститутами, що зосереджені у зовнішньому (оточуючому) середовищі підприємства, яке необхідно розглядати як відкриту систему [9, С. 167].

Дослідити вплив усіх складових внутрішнього середовища театру на результати його життєдіяльності доцільно шляхом математичного моделювання змін у перерахованих підсистемах, що описані відповідною системою диференціальних рівнянь. Останні можна будувати за такою схемою: у лівій частині рівняння записується швидкість зміни досліджуваної величини $X(t)$, що характеризує певну підсистему, тобто $\frac{dX(t)}{dt}$, а в правій частині виписуються потоки величини $X(t)$, які генеруються у середовищах театру; причому перед потоком ставиться знак «+», якщо він сприяє розвитку X , і знак «-», якщо стримує розвиток; час t вважається безперервним.

Припустимо, що економічна підсистема буде описуватись функцією $E(t)$, організаційна – функцією $G(t)$, соціетальне ядро – функцією $K(t)$, система підтримки інноваторства – функцією $D(t)$, стан відповідного інституту із зовнішнього середовища – функцією $S_X(t)$.

Динаміка економічної підсистеми в загальному вигляді може описуватися виразом

$$\frac{dE}{dt} = E_E - E_G - E_K - E_D - E_{S_E}. \quad (1)$$

У правій частині виразу (1) наведено складові змін в економіці театру за рахунок відповідної підсистеми, а саме: $E_X, X \in (E, G, K, D, S_E)$, для «конструювання» опису яких буде використовуватися феноменологічний підхід. Так процес відтворення економічних ресурсів театру можна уявити за допомогою виразу:

$$E_E = k_{EE} \cdot P(\rho) \cdot E, \quad (2)$$

де k_{EE} - середній (у державі, регіоні або галузі) множник капіталізації інвестованого у виробництво капіталу, $P(\rho)$ - показник, що залежить від рівня інноваторства (підприємливості) ρ , E – ринкова вартість театру.

У формалізованому опису (2) міститься фактично параметр управління під назвою «підприємливість» (або «інноваторство»), який відображає комплекс особових характеристик керівника театру і його сподвижників. Підприємливість схожа на іншу відому якість людей – «пасіонарність», визначену Л.Н. Гумільовим як: (1) надлишок біохімічної енергії живої речовини (людей), що пригнічує в людині інстинкт самозбереження і що визначає здібність до цілеспрямованої наднапруги; (2) здібність і прагнення до зміни оточення, до порушення інерції агрегатного стану середовища; (3) атрибут не свідомості, а підсвідомості, важлива ознака, що виражається в специфіці конституції нервової діяльності; (4) ознака не тільки індивідуальна, але і популяційна. [10, С.321]. Актами підприємливості (або інноваторства) вважатимемо такі, які не є результатом виконання формальних правил та інструкцій, а містять у собі елементи творчості, латерального мислення [11] та таке ін. Відносний рівень підприємливості (як пасіонарності в дослідженні [10]) описуватимемо безрозмірною функцією вигляду

$$P(\rho) = e^{\delta\rho - \delta_1} - 1, \quad (3)$$

де ρ - щільність підприємливості, інакше, відносна кількість актів прояву підприємливості одним співробітником театру в одиницю часу (відзначимо, що практично завжди $\rho > 0$); δ – відносна частка співробітників-носіїв «підприємливості» (її можна розрахувати шляхом визначення кількості робітників, які проявляють інноваторський (нестандартний) підхід до вирішення різних питань і проблем, та відношення її до загальної кількості працівників), δ_1 – відносна частка співробітників театру, які не мають підприємницьких рис (здібностей).

Зрозуміло, що для зростання E необхідною є вимога $P(\rho) > 1$, яка задовольнятиметься при $\rho > [(\delta_1 + \ln 2)/\delta]$ Ця оцінка може виступати в якості індикативної при розробці заходів, спрямованих на формування необхідного для театру трудового менталітету. При цьому можна цілеспрямовано формувати «соціетальне» ядро, виходячи з того, що людей з точки зору підприємливості (по аналогії з пасіонарністю) можна

ідентифікувати в наступних чотирьох категоріях: (1) підприємці (інноватори) «від бога» (десь 4-5% від загальної кількості людей), (2) «індуковані» підприємці (інноватори), у яких можна виховати здатність брати ризики на себе (40-45%), (3) які вважають за краще не ризикувати і тому працюють за наймом (~ 50%), (4) люмпен-пролетаріат, для якого не важливо чим займатися, аби нічим не займатися (2-3%).

Вплив організаційної підсистеми E_G можна сприймати як економічні вливання в неї, щоб забезпечити її життєздатність. Об'єм витрат на цю підсистему залежить від кількості системоквантів, що забезпечують певну сукупність виконуваних підсистемою функцій [13], і кількості та корисності можливих їх взаємодій («парних зв'язків»). З урахуванням цих особливостей E_G доцільно описувати виразом

$$E_G = l_E \cdot G - k_{EG} \cdot G^2. \quad (4)$$

Умовою беззбитковості організаційної підсистеми для театру є

$$E_G = 0 \Rightarrow (l_E - k_{EG} G) = 0 \Rightarrow G = l_E / k_{EG}. \quad (5)$$

Тут l_E – середня вартість для театру одного «системокванта» (спеціаліста), k_{EG} – дохідність для театру від одного «парного зв'язку»; остання, безумовно, залежить від рівня організаційної культури в театрі.

Інші складові з правої частини виразу (1) опишемо так:

$$E_X = k_{EX} \cdot X \cdot E, \quad X \in (K, D, S_E) \quad (6)$$

Ясно, що ці складові, на перший погляд, обмежують зростання E .

Остаточно вираз (1) можна переписати у вигляді:

$$\frac{dE}{dt} = k_{EE}(e^{\rho\delta - \delta_1} - 1)E - (l_E - k_{EG}G)G - (k_{EK}K + k_{ED}D + k_{ES}S_E)E. \quad (7)$$

Можна дійти висновку щодо справедливості наступних тверджень:

$$\frac{dG}{dt} = k_{GG}(e^{\rho\delta - \delta_1} - 1)G + (l_G - k_{GE}E)E - (k_{GK}K + k_{GD}D - k_{GS}S_G)G, \quad (8)$$

$$\frac{dK}{dt} = (k_{KG}G^2 + k_{KE}E^2)K - (l_K - k_{KK}K)\rho K - k_{KD}D^2 + k_{KS}S_K K, \quad (9)$$

$$\frac{dD}{dt} = (k_{DG}G^2 + k_{DE}E^2)D - (l_D - k_{DD}D)\rho D - k_{DK}K^2 + k_{DS}S_D D. \quad (10)$$

Останні два вирази потребують додаткових пояснень.

Квадратичні залежності швидкостей змін соціетальної підсистеми та підсистеми підтримки зразків від організаційної та економічної

підсистем (що містяться в перших дужках у правих частинах виразів (9) і (10)) породжуються тим, що взаємодії між підсистемами визначаються колективним станом театру та виражаються кількістю парних зв'язків між елементами підсистем. Складові типу $(l_X - k_{XX} X) \rho X$ описують втрати, що пов'язані з легітимізацією нових нормативних порядків, а $k_{XY} Y^2$ – описують втрати, що виникають внаслідок опору традиційних норм новим (прояв фундаменталізму).

Система нелінійних диференціальних рівнянь (7) - (10) може використовуватися для аналізу як кількісного росту перелічених підсистем, так і якісного розвитку театру в цілому. Ознакою останнього є стрибкоподібний характер у змінах його основних показників [14]. Як відзначається у роботі [15, С.105], «... під розвитком доцільно розуміти процес формування нової дисипативної структури, виражений у якісній зміні складу, структури і способу (моделі) функціонування системи, який виявляється в лізисній чи кризовій формі і спрямований на досягнення змінюваних глобальних цілей підприємства».

Для наочності подальшого аналізу припустимо, що на аналізованому інтервалі часу соціетальна підсистема та підсистема підтримки інноваторства є незмінними і зміни відбуваються лише в економічній та організаційній підсистемах. За таких умов можна дійти до наступної системи нелінійних диференціальних рівнянь:

$$\begin{cases} \frac{dx}{dt} = A_1 x + l_1 y - k_1 y^2 \equiv P(x, y) \\ \frac{dy}{dt} = A_2 y - l_2 x + k_2 x^2 \equiv Q(x, y) \end{cases}, \quad (11)$$

$$\text{де } x = G, y = E, l_1 = l_G, l_2 = l_E, k_1 = k_{GE}, k_2 = k_{EG}, \quad (12)$$

$$A_1 = [(k_{GG}(e^{\rho\delta - \delta_1} - 1) + k_{GS} S_G) - (k_{GK} K + k_{GD} D)], \quad (13)$$

$$A_2 = [k_{EE}(e^{\rho\delta - \delta_1} - 1) - (k_{EK} K + k_{ED} D + k_{ES} S_E)]. \quad (14)$$

Аналог системи (11) було здобуто в роботі [16]. Оскільки знайти точне рішення системи (11) принципово неможливо, продуктивним є лише якісне дослідження динамічної системи на площині xOy [17], яке дозволяє вивчити можливі стани рівноваги і напрямки руху системи до них. Стани рівноваги знаходяться серед особливих точок, в яких одночасно перші похідні дорівнюють нулю, тобто $dx/dt = 0$ і $dy/dt = 0$. Координати цих точок одночасно задовольняють системі рівнянь

$$\begin{cases} A_1x + l_1y - k_1y^2 = 0 \\ A_2y - l_2x + k_2x^2 = 0 \end{cases}, \quad (15)$$

кожне з яких описує відповідну параболу, можливі варіанти перетину яких наведено на рисунку 2.

Характер поведінки системи в околі особливої точки (x_0, y_0) визначається знаками величин Δ , σ і $(\sigma^2 - 4\Delta)$, дві перші з яких розраховуються за формулами [17, С.65]:

$$\sigma = P'_x(x_0, y_0) + Q'_y(x_0, y_0), \quad (16)$$

$$\Delta = \begin{vmatrix} P'_x(x_0, y_0) & P'_y(x_0, y_0) \\ Q'_x(x_0, y_0) & Q'_y(x_0, y_0) \end{vmatrix}. \quad (17)$$

Розрахунки дають:

$$\begin{cases} \sigma = A_1(\rho) + A_2(\rho), \\ \Delta = A_1(\rho)A_2(\rho) + (2k_1y_0 - l_1)(2k_2x_0 - l_2), \\ (\sigma^2 - 4\Delta) = (A_1(\rho) - A_2(\rho))^2 + 4(2k_1y_0 - l_1)(2k_2x_0 - l_2). \end{cases} \quad (18)$$

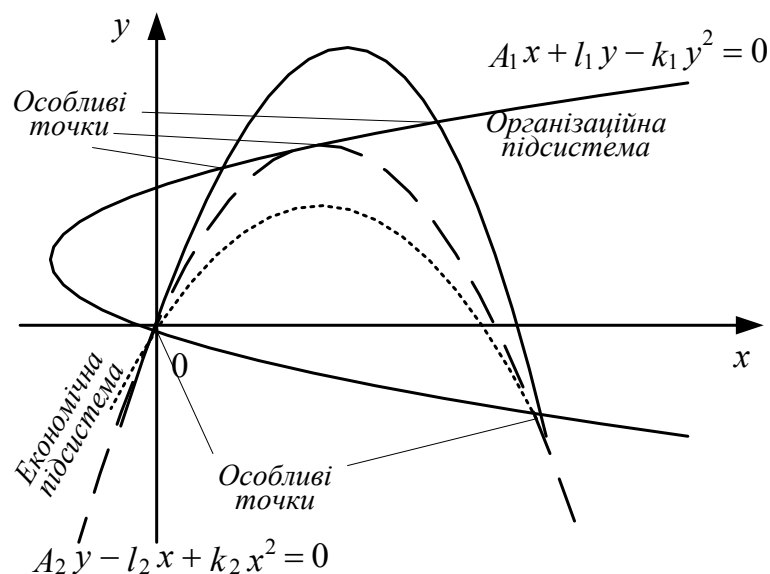

Рис. 2 Приклад визначення особливих точок в динаміці взаємодії організаційної та економічної підсистем театру

Джерело: авторська розробка

В виразах (18) зазначено, що реально змінюваними величинами можуть бути функції $A_1(\rho)$ і $A_2(\rho)$, аргумент ρ в яких безпосередньо залежить від рівня трудового менталітету як окремої особистості, так і колективу театру в цілому, тобто від рівня організаційної культури в ньому, яку можна сприймати як «глобальний» (або домінуючий) фактор

в життєдіяльності всієї соціально-економічної системи. Можливі стани цієї системи, яка описується математичною моделлю (11), наведено на рисунку 3 на так званій біфуркаційній діаграмі [18, С.304]. Найбільш сприятливими динамічними станами для системи, модель якої аналізується, є стійкий вузол та стійкий фокус, бо саме в цих випадках повинні спостерігатися самоорганізаційні процеси в театрі, які не передбачають застосування силового сценарію. При цьому поліпшення показників господарської діяльності в околі однієї з точок стійкого динамічного існування системи свідчить про процеси зростання системи, а перехід системи з околу однієї точки стійкої поведінки (стійкого фокуса) в окіл іншої (стійкий вузол) – про розвиток соціально-економічної системи, яким є сучасний український репертуарний театр.

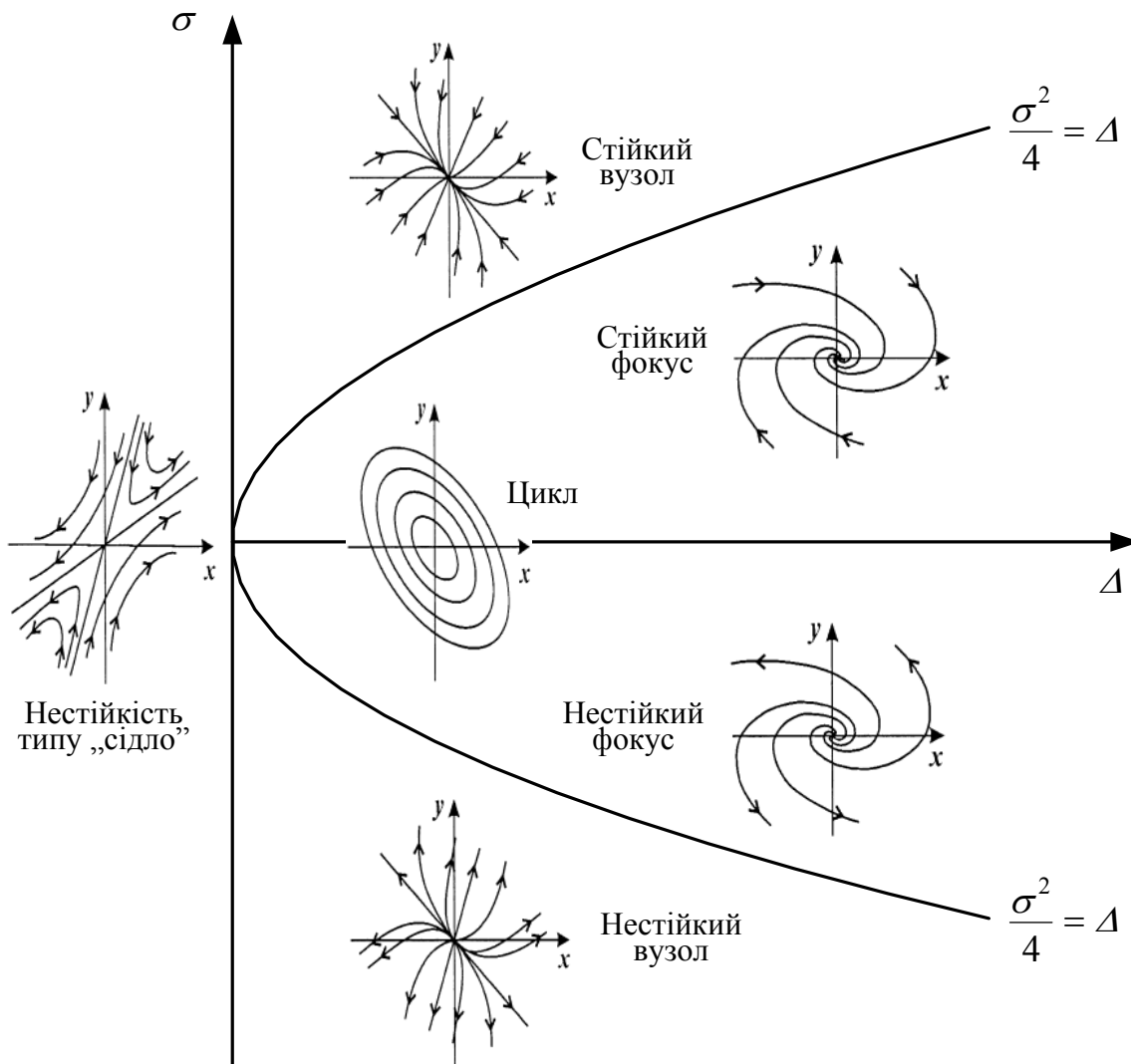

Рис. 3 – Біфуркаційна діаграма
Джерело: [18, С.304]

Висновки перспективи подальших досліджень. Таким чином, поставлену у роботі мету досягнуто, а саме: репертуарний театр, як суб'єкт, що зайнятий господарською діяльністю, може ідентифікуватися як динамічна, функціональна систем, поведінка якої може мати математичний опис у вигляді системи нелінійних диференціальних рівнянь першого порядку. Тут дістала подальшого розвитку сфера практичного застосування розробленої Т. Парсонсом теорії систем соціальної дії. Достатньо строгий аналіз побудованої моделі доводить, що в реальних умовах саме організаційна підсистема, а з нею і організаційна культура, трудовий менталітет можуть бути домінуючим фактором росту економіки та розвитку театру. Підґрунтям для такого розвитку подій виступає така людська якість як інноваторство (підприємливість) персоналу театру. Надалі доцільно охопити аналізом всі підсистеми запропонованої моделі театру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пави П. Словарь театра [Текст] / П. Пави; пер. с фр.– М.: «Прогресс», 1991.– 504 с.
2. Адрианова Т.О. Театр как социокультурный феномен. [Текст] / Т.О. Адрианова // Вестник ОГУ.- 2014.- № 7(168).- С. 82-85.
3. Лебедева Н.М. Культура как фактор общественного прогресса. Монография. [Текст] / Н.М. Лебедева, А.Н. Татарко.– М. : Юстицинформ, 2009. — 408 с.
4. Адрианова Т.О. Социальные функции театра. [Текст] / Т.О. Адрианова // Вестник Челябинского государственного университета.- 2012.- № 35 (289).- Философия. Социология. Культурология.- Вып. 28.- С. 91-94.
5. Князева А.Е. Бизнес-модели и технологии продвижения театрального искусства на современном этапе. [Текст] / А.Е. Князева // Вестник РГГУ. Серия «Философия. Социология. Искусствоведение».- 2017.- № 4-1 (10). – С. 110-126.
6. Анохин П.К. Принципиальные вопросы общей теории функциональных систем [Текст] / П.К. Анохин // Принципы системной организации функций.- М.: "Наука".- 1973.- С.5-61.
7. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения [Текст] / Т. Парсонс // THESIS.- 1993.- Т1, Вып. 2.- С. 94-122.
8. Дороніна М.С. Трудовий менталітет як предмет менеджменту [Текст] / М.С. Дороніна, Т.В. Голубєва. // Культура народів Причорномор'я.- 2009.- № 161.- С.90-94.
9. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем [Текст] / А.И. Уемов.- М.:

Мысль, 1978.- 272 с.

10. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. [Текст] / Л.Н. Гумилев.- СПб.: ИД Кристалл, 2001.- 640 с.
11. Боно де Э. Искусство думать: Латеральное мышление как способ решения сложных задач. [Текст] / Эдвард де Боно; пер. с англ.- М.: Альпина Паблишер, 2015.- 172 с.
12. Лаптев А.А. Математическое моделирование социальных процессов. [Текст] / А.А. Лаптев // Математические структуры и моделирование: сб. науч. тр. ОмГУ.- № 3.- Омск, 1999.- С.109-124.
13. Судаков К.В. Системокванты жизнедеятельности [Текст] / К.В. Судаков // Устойчивое развитие.- 2003.- № 3/03.- С. 127–140.
14. Евин И.А. Модели развития и теория катастроф [Текст] / И.А. Евин, А.И. Яблонский // Системные исследования. Методологические проблемы. Ежегодник, 1982.- М.: Наука, 1982.- 400 с.
15. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: Монографія [Текст] /О.В. Раєвнева.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.- 496 с.
16. Сериков А.В. Природа фирмы: экономико-математическая модель онтогенеза [Текст] / А.В. Сериков, А.В. Белоцерковский // Наукові праці Донецького нац. техніч. ун-ту. Серія: економічна. Вип. 75.- Донецьк: Дон-НТУ, 2004.- С.246-252.
17. Баутин Н.Н. Методы и приемы качественного исследования динамических систем на плоскости [Текст] / Н.Н. Баутин, Е.А. Леонтович.- М.: Наука, 1990.- 448 с.
18. Серіков А.В. Сталий розвиток економіки: випереджаюче управління: Монографія. Том 1. [Текст] / В.А. Подсолонко, О.А. Подсолонко, А.В. Серіков, В.М. Храпко та інш.- Сімферополь: ДІАЙПІ, 2013.- 610 с

REFERENCES:

1. Pavi P. (1991). *Slovar teatra [Dictionary of the Theater]*. Moscow: «Progress». [in Russian]
2. Adrianova T.O. (2014). Teatr kak sotsiokulturnyy fenomen. [Theater as a sociocultural phenomenon]. *Vestnik OGU– OGU bulletin*, 7(168), 82-85. [in Russian]
3. Lebedeva N.M. & Tatarko A.N. *Kultura kak faktor obshchestvennogo progressa. Monografiya. [Culture as a factor of social progress. Monograph.]* Moscow:: Yusticinform. [in Russian]
4. Adrianova T.O. (2012). Sotsialnye funktsii teatra. [Social Functions of the Theater]. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta.–Filosofiya. Sotsiologiya. Kulturologiya. – Bulletin of Chelyabinsk State University 35 (289).–Philosophy. Sociology. Culturology, Release 28, 91-94.* [in Russian]
5. Knyazeva A.E.(2017) *Biznes-modeli i tehnologii prodvizheniya teatralnogo iskusstva na sovremennom etape.* [Business models and technologies of theatrical art promotion at the

- present stage.] *Vestnik RGGU. Seriya «Filosofiya. Sociologiya. Iskusstvovedenie»*, 4-1 (10), 110-126. [in Russian]
6. Anohin P.K. (1973). Principialnye voprosy obshej teorii funkcionalnyh sistem [The fundamental questions of the general theory of functional systems] *Principy sistemnoj organizacii funkcij*. (pp.5-61). Moscow: Nauka. [in Russian]
 7. Parsons T. (1993). Ponyatie obshestva: komponenty i ih vzaimootnosheniya [The concept of society: components and their relationships] *THESIS, Vol.1, 2*, 94-122. [in Russian]
 8. Doronina M.S. & Golubieva T.V. (2009). Trudovij mentalitet yak predmet menezhmentu [Labor mentality as a subject of management] *Kultura narodov Prichernomor'ya, 161*, 90-94. [in Ukrainian]
 9. Usmov A.I. (1978). *Sistemnyj podhod i obshaya teoriya sistem [Systems approach and general systems theory]* Moscow: Mysl. [in Russian]
 10. Gumilev L.N. (2001). *Etnogenez i biosfera Zemli. [Ethnogenesis and the biosphere of the Earth]* St. Petersburg: ID Kristall. [in Russian]
 11. Bono de E. (2014). *Lateral thinking*. London: Vermilion. 12.
 12. Laptev A.A. (1999). Matematicheskoe modelirovanie socialnyh processov. [Mathematical modeling of social processes.] *Matematicheskie struktury i modelirovanie: sb. nauch. tr. OmGU, 3*, 109-124. [in Russian]
 13. Sudakov K.V. (2003). Sistemokvanty zhiznedeyatel'nosti [Sistema of life] *Ustojchivoe razvitie, 3/03*, 127–140. [in Russian]
 14. Evin I.A. & Yablonskij A.I. (1982). Modeli razvitiya i teoriya katastrof [Models of development and the theory of catastrophes] *Sistemnye issledovaniya. Metodologicheskie problemy. Ezhegodnik, 1982*. Moscow: Nauka, [in Russian]
 15. Raievnieva O.V. (2006). *Upravlinnya rozvitkom pidpriyemstva: metodologiya, mehanizmi, modeli: Monografiia [Management of enterprise development: methodology, mechanisms, models: Monograph]* Kharkiv: VD «INZhEK». [in Ukrainian]
 16. Serikov A.V. & Belocerkovskij A.V. (2004). Priroda firmy: ekonomiko-matematicheskaya model ontogeneza [Nature of the company: economic and mathematical model of ontogenesis] *Naukovi praci Doneckogo nac. tehnic. un-tu. Seriya: ekonomichna, 75*, 246-252. [in Ukrainian]
 17. Bautin N.N. & Leontovich E.A. (1990). *Metody i priemy kachestvennogo issledovaniya dinamicheskikh sistem na ploskosti [Methods and techniques for qualitative research of dynamic systems on the plane]* Moscow: Nauka. [in Russian]
 18. Podsolonko V.A., Podsolonko O.A., Sierikov A.V. & Hrapko V.M. et al. (2013). *Stalij rozvitok ekonomiki: viperedzhayuče upravlinnya: Monografiya. Tom 1. [Sustainable development of the economy: advanced management: Monograph. Vol. 1]* Simferopol: DIAJPI. [in Ukrainian]